

Politikens læserejse til Marokko

Med rejseleder Anne-Marie Esper Larsen,
tidligere dansk ambassadør i Marokko

Det gamle kongerige Marokko er den arabiske verdens yderpunkt i Nordafrika. Selv om det ikke ligger i Orienten, har landet et umiskendeligt orientalsk præg. Tag for eksempel de gamle kongebyer. Dem er der flere af, for Marokko har været regeret af kaliffer, sultaner, konger og dynastier, som hver for sig har efterladt spor. Derfor er Rabat, Meknès, Fez og Marrakesh så spændende, at de er med på UNESCOs liste over verdens kulturarv.

Rabat er nutidens hovedstad, og fæstningsværket Oudaya er en by i byen, omgivet af tusindår gamle mure. Rabat byder også på en medina (den gamle bymidte) med riads, paladser, moskeer og hamammer. Der er et jødisk kvarter, og en nekropolis, der ligger ovenpå fønikiske og romerske kolonier.

Meknès er omgivet af store olivenlunde og vinmarker. Vi besøger byens olivenmarked, og lægger også vejen forbi den mest berømte port i Marokko, Bab Al Mansour. Den bærer inskriptionen 'Jeg er den smukkeste port i Marokko'.

Vi har et par overnatninger i **Fez**, som var en af verdens største byer i den tidlige middelalder. Den gamle bydel er meget velbevaret, og rummer 9.000 små stræder. Vi ser på den fine middelalderarkitektur, og vi oplever også de håndværk, byen er så kendt for, i garvernes, smedenes-, vævernes og træskærernes kvarterer.

Marrakesh ligger i en oase ved foden af Høje Atlasbjergene og har i århundreder været endestation for karavanerne fra Sahara. Også her er der en spændende medina. Men der bliver også tid til at nyde byens haver, blandt andet Marjorelle, som udstråler elegance, hvilket ikke er sært, når ejeren i mange år var mode-skaberen Yves Saint Laurent.

Datoer: 1. til 11. april 2021 og 7. til 17. oktober 2021

Pluspris: 12.300 kr.

Pris uden abonnement: 13.700 kr.

Enkeltværelsestillæg: 1.900 kr.

Rejseleder: Anne-Marie Esper Larsen, tidligere dansk ambassadør i Marokko

Deltagerantal: max 20 deltagere

Dagsprogram

1. Dag: Fly fra København til Casablanca

Vi afhentes i Mohammed V lufthavnen og køres til hotellet.

2. Dag: Casablanca

Casablanca er Marokkos største og økonomisk vigtigste by. På dagens tur besøger vi Casablancas vartegn Hassan II moskeen, som stod færdig i 1993 på land indvundet fra Atlanterhavet. Moskeen er verdens tredje største og har verdens næsthøjeste minaret på 210 m. Den kan rumme 25.000 bedende foruden 80.000 i de omliggende gårde. Fra moskeen slentrer vi hen ad Casablancas corniche langs Atlanterhavet, inden vi tager videre til det charmerende lille museum Abderrahman Slaoui, der har til huse i en smuk privatvilla. Her findes fine art deco genstande, smykker, møbler og en helt unik samling af gamle plakater fra Marokko og andre lande i Nordafrika. På tagterrassen kan man nyde et glas myntete.

Efter frokost i gårdhave-restaurant i den gamle bymur fortsætter vi til Casablancas centrum, hvor vi skal se og høre lidt om den franske byplanlægning og koloniale arkitektur fra første halvdel af det 20. århundrede. Vi slutter dagen af i det jødiske museum og hører om det jødiske samfund før og nu i Marokko.

3. Dag: Fra Casablanca til Rabat

Vi kører tidligt ad kystmotorvejen mod hovedstaden Rabat og er fremme efter en god time. Vi begynder i byens ældst beboede kvarter, Kasbah Oudaya (borgbyen Oudaya), der ligger ved floden Bou Regregs udmunding som en by i byen omgivet af tusindår gamle mure. Vi kan drikke myntete med udsigt over floden til den tidligere piratby Salé, som mange europæiske slaver passerede på vej til sultanens byggepladser eller harem. Vi fortsætter til fods over i Rabats afslappede medina, hvor vi bliver introduceret til de klassiske elementer i den arabiske bystruktur: riads, paladser, moskeer, hamammer, fælles bagerier og handelskvarterer organiseret efter lav. Vi kommer igennem det jødiske kvarter, mellah, hvor 'rbatierne' i dag får håndsnedkeret deres møbler.

Fortsættes på næste side

Efter frokost kører vi til mausoleet for det moderne Marokkos to første konger, Mohammed V's og Hassan II, og oplever den respekt, der omgiver det marokkanske kongehus. På nært hold ser vi i mausoleet, hvordan marokkanerne også i moderne tid mestrer alle discipliner af det traditionelle håndværk på højt niveau. Ved siden af mausoleet ligger Rabats vartegn, tårnet 'La Tour Hassan', der blev påbegyndt i 1195 og som ligger på en lige linje, der forbinder det med to andre tårne: La Koutubia i Marrakech og La Giralda i Sevilla i Spanien.

Vi slutter dagen med en køretur i Rabats moderne sporvogn, der tager os gennem den velbevarede franske bydel med dets mange art deco og funkis bygninger tilbage til vores hotel tæt på Rabats centrale Avenue Mohammed V.

4. Dag: Rabat

Vi starter dagen i Rabats Museum for Moderne Kunst, som åbnede for få år siden og som rummer en meget fin samling af marokkansk billedkunst. Derfra tager vi tilbage i historien - til Chellah, en nekropolis, der ligger ovenpå tidligere fønikiske og romerske kolonier. Chellah blev hårdt ramt i 1755 af et stort jordskælv, hvis epicenter lå midtvejs mellem Rabat og Lissabon og som ændrede Bou Regreg-flodens udløb, så den ikke længere kunne bruges som havneanløb for piraterne og deres fangst af slaver.

Efter frokost på fiskerestaurant ud til Atlanterhavet kører vi over Bou Regreg-floden til Rabats tvillingeby Salé, som har været et vigtigt historisk, kulturelt og religiøst centrum med over 100 såkaldte zaouia'er (religiøse broderskaber). Salé var Marokkos største havn fra 1200 til 1500-tallet og skibene lagde til direkte ved portene i bymuren, hvor man endnu kan se fortøjningsringene. Vores spadseretur i Salé vil tage os forbi det gamle slavemarked og en meget fin lille medressa (koranskole) fra 1333. Få rejsende finder vej til Salé, og vi får et indblik i et meget autentisk marokkansk bykvarter. Er heldet med os, vil vi høre skøn melodisk sang strømme ud fra en zaouia.

Resten af eftermiddagen er fri og kan evt. bruges til besøge det fine arkæologiske museum eller spadserer en tur i parkanlæggene omkring paladset.

5. Dag: Fra Rabat til Fez

Efter morgenmaden kører vi tidligt mod Meknès, en af de fire gamle kongebyer. Byens betydning blev befæstet under Sultan Moulay Ismail, den første sultan i det nuværende kongedynasti. Moulay Ismail samlede Marokko under sin lange regeringstid og er berømt og berygtet af mange grunde, bl.a. for sine stalde, der rummede 12.000 heste (!), som vi besøger. Han er også berømt for sit store harem og deraf mange børn, sin byggemani, hvoraf man endnu kan se kilometervis af mure og for sin grusomme behandling af slaver. Netop på grund af hans grusomme ry tillægger marokkanerne ham stor magisk kraft – baraka – og valfarter til hans mausoleum. På grund af sit frodige opland har Meknès i tusind år været en vigtig by, der også i dag er omgivet af store olivenlunde og vinmarker. Vi besøger Meknès' olivenmarked, der ligger ved den mest berømte port i Marokko, Bab Al Mansour.

Fortsættes på næste side

Efter frokost i Meknès kører vi videre til den gamle romerske ruinby Volubilis - en vigtig by i den vestligste del af det romerske rige. Herfra blev der sendt korn, oliven, cedertræ og vilde dyr til gladiatorkampene i Rom. Volubilis har mange velbevarede mosaikker bl.a. med motiver af vilde dyr, som ikke mere findes i Marokko.

Sidst på eftermiddagen ankommer vi til Fez, hvor vi afslutter dagen med at køre turen rundt om Fez medinaens storslåede bymure, hvorfra vi kan se middelalderbyen i al sin herlighed. Derefter indlogeres vi på hotel/riad i udkanten af medinaen.

6. Dag: Fez

Fez' medina er grundlagt i 789 og er verdens største medina. Den fungerer på mange måder endnu, som den gjorde i middelalderen, f.eks. bringes alle varer stadig rundt på ryggen af æsler eller muldyr. Byen har gennem århundreder været symbolet på Marokkos arabiske, kulturelle og religiøse identitet og har være tæt forbundet med Andalusien i Spanien, hvorfra mange muslimer og jøder flygtede fra de katolske kongers forfølgelse i takt med den kristne erobring af Spanien. Her findes mere end 350 moskeer og 12 medressaer (koranskoler).

Vi tilbringer dagen i medinaen og ser moskeer, koranskoler, paladser, fontæner og foundouker (karavanehoteller). Vi spiser frokost i et fint gammelt palads, nu indrettet som restaurant.

I løbet af dagen hører vi også om Marokkos attraktioner på Unescos kulturarvsliste, hvoraf Fez udgør en af i alt 9 attraktioner på listen. Vi hører om bybevaring og, hvilke udfordringer, det giver at skulle bevare en middelalderby samtidig med imødekommen af indbyggernes behov i moderne tid.

Et af de tydeligste eksempler på et håndværk, der endnu fungerer på samme måde som i middelalderen, er Fez' berømte Chouara-garverier, som vi besøger efter frokost. Garveri-håndværket har naturligt ledt til en betydelig produktion af lædervarer, herunder kvalitetskind til de franske modehuse, men selvfølgelig også til den lokale produktion af Marokko-puder!

Selvom man nemt kan miste orienteringen i Fez medinaens mere end 9000 gader og stræder, afslutter vi dagen med at vende tilbage til hotellet.

7. Dag: Fez til Marrakesh (480 km, 8 timer)

Vi kører tidligt op i Mellem Atlasbjergene på vej mod Marrakesh. Vi stopper kort i skisportsbyen Ifrane, der blev bygget af franskmændene i 1930'erne for at skabe et 'alpint' skisportssted. Byen minder da også om Schweiz og området er et umådelig populært udflugtsmål for marokkanerne. Langt oppe i bjergene passerer vi berberbyen Azrou (1250 m.o.h.), der ligger omgivet af cedertræskove. Byens ugentlige marked tiltrækker de omkringboende berbere, herunder til handlen med tæpper vævet af Berberkvinderne i de omkringliggende landsbyer. I området lever også berberaber – som på Gibraltar. Vi gør et kort stop under de mægtige cedertræer, som vi har set i forarbejdet form i de fine paladser og medressaer i Fez.

Vi spiser frokost i Beni Mellal og ankommer efter en smuk og afvekslende køretur til vores riad i Marrakesh' medina sidst på eftermiddagen.

8. Dag: Marrakesh

Vi spadserer tidligt fra vores riad gennem et lokalt kvarter i medinaen til Majorellehaven, anlagt af den franske maler Jacques Majorelle og siden købt og restaureret af Yves Saint Laurent, YSL. Haven er en overdådig oase af palmer og kaktusser indsamlet fra hele verden. I haven ligger også et lille museum med berber kunstskatte fra YSL's fantastiske private samling.

Marrakesh ligger i en oase ved foden af Høje Atlasbjergene og har i århundreder været endestation for karavanerne fra Sahara. De mange handelsvarer, der er strømmet ind i byen med karavanerne, har gjort byen til en smeltedigel af kulturer med et umiskendeligt afrikansk præg.

Fra Majorelle Haven vender vi tilbage til medinaen og går på byvandring, der leder os gennem souken (markedet) til den centrale plads Djemaa el-Fna. Pladsen er tilholdssted for en broget skare af folkelige artister: musikere, dansere, hennamalere, slangetæmmere og ikke mindst de såkaldte al-halqa, historiefortællere, der gennem århundreder har viderebragt mundtlige overleveringer - en tradition, der er blevet optaget på Unesco's kultursarvsliste. Om aftenen tændes lygter og lanterner og pladsen forvandles til et stort gadekøkken. Duften af grillet kød, couscous og lækre kager fylder aftenluften og de mange madboder er lige populære blandt lokale og tilreisende.

Efter frokost tæt på Djemaa el-Fna pladsen drager vi videre for at se den spændende paladsruin El Badi, der for nylig er blevet åbnet for publikum og ligger op til det nuværende kongepalads. Vi slutter eftermiddagen af med myntete hos en herbalist, der vil fortælle os om naturmedicin, krydderier herunder safran, der produceres i betydelige mængder i Atlasbjergene og den berømte olie fra argan-træerne, der kun vokser i Marokko.

9. Dag: Udflugt til Atlasbjergene

Vi tager på tur i Høje Atlasbjergene. De der ønsker det, kan holde en fridag i Marrakesh. Dagens vandretur på 2-3 timer i bjergene fordrer, at man er i god form og kan klare at gå i ujævnt terræn. Vi kører til Ourikadalen, hvor vi vandrer til en berberlandsby. Vandringen foregår i et blandet natur-kulturlandskab med barske bjergtinder og oaser i dalene med terrasselandsbrug med bl.a. frugt- og valnøddetræer. På vandringen fås et indblik i berberkulturen og dens levevilkår i fortid og nutid. Vi spiser traditionel frokost hos en lokal familie. Måltidet består typisk af salat først, dernæst en tagine eller couscous og afsluttes med frugt og myntete.

Sidst på eftermiddagen er vi tilbage i Marrakesh.

10. Dag: Fridag i Marrakesh

Rejselederen vil komme med forslag til, hvordan fridagen kan anvendes. Der er uanede muligheder deriblandt museer, gallerier, tæppeforretninger og andre butikker – eller hammam og massage.

Om aftenen samles vi til afskedsmiddag.

11. Dag: Afrejse

Fly Marrakesh-Casablanca-København.

Prisen inkluderer

- Fly København/Casablanca og retur Marrakesh/Casablanca/København
- Hotelophold i delt dobbeltværelse
- Halvpension (måltiderne er på en blanding af mindre og større restauranter)
- Kørsel i bus med aircondition
- Entréudgifter
- Dansk rejseleder
- Engelsktalende lokalguide
- Drikkepenge til chauffør og lokalguide
- Artikelsamling om islam og Mellemøsten

Ikke inkluderet

- Afbestillings- og rejseforsikring (det gule sygesikringskort gælder ikke i Marokko)
- Tillæg for eneværelse 1.900 kr.

Praktiske oplysninger

- Passet skal være gyldigt mindst 3 måneder efter hjemrejsedato.